

1. zakon termodinamike: energija se ohranja. Lahko spremeni obliko, ne more se izničiti. $\Delta E_t = Q - W$ [J]

2. zakon termodinamike: nakazuje smer spremembe.

□ termodinamika se ukvarja tudi s transformacijo ene energije v drugo.
(potencialna □ kinetična □ toplota)

□ zakoni termodinamike bazirajo na opazovanju narave.
□ termodinamika uporablja makroskopski pristop. (klasičen pristop)

DEFINICIJA ODPRTEGA IN ZAPRTEGA SISTEMA

□ najprej pogledamo če je sistem odprt /zaprt
□ opisujemo interakcijo med sistemom in okolico (bojler + kuhinja = odprt sistem)

ZAPRT SISTEM

□ snov ne more preidet meje sistema (snov je "ujeta")
□ $m = \text{konst.}$
□ toplota ali delo lahko preideta meje sistema

ODPRT SISTEM (kontrolni volumen)

□ $V = \text{konst.}$
□ masa ni nujno konstanta
□ toplota, delo in energija lahko preidejo meje sistema

Ekstenzivna količina je vsaka količina, ki je odvisna od mase sistema.

Intenzivna količina ni odvisna od mase sistema.

NOTRANJA ENERGIJA

- latentna toplota (med-molekularne sile)
- čutna/senzibilna toplota (vibracija, translacija, rotacija posameznih molekul v sistemu)

REFERENČNO STANJE

Termodinamika nam ne daje odgovora o absolutni vrednosti. Termodinamika beleži le spremembo posamezne energije sistema, zato si izberemo neko referenčno stanje, kjer si predpišemo, da je vrednost energije enaka nič.

□ npr: pri 0°C imajo energije vrednost 0.

□ če pri nalogah ni nič definirano, je referenčno stanje 0°C .

LASTNOSTI SISTEMA

□ vsaka karakteristika sistema se imenuje lastnost
□ P, T, V, m, v
□ prevodnost, viskoznost, elastični modul

Stanje ravnotežja sistema

□ imamo sistem, ki ni pod pogoji spremembe. Lastnosti takega sistema določajo stanje sistema. (odčitaš tlak, temperaturo...)

Termodinamika se ukvarja z ravnotežnimi sistemi stanj:

□ termično ravnotežje (temperatura enaka v sistemu)
□ mehansko ravnotežje (tlak v sistemu povsod enak)

PROCES, CIKEL

Ko sistem potuje iz enega ravnotežnega stanja v drugega, to imenujemo proces. Procese vrišemo v diagrame, kjer za koordinate uporabimo lastnosti sistema (P, T, V, v).

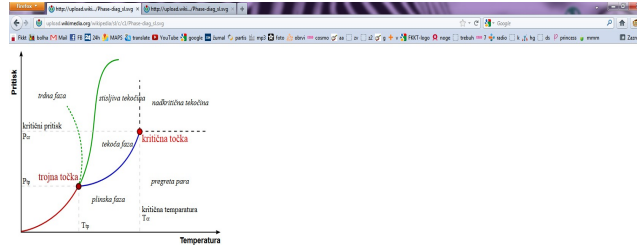
Sistem doživi cikel, če se vrne v prvotno ravnotežno stanje.

Čista substanca

Substanca, ki ima enako kemijsko sestavo se imenuje čista substanca. Tudi mešanice so čiste substance, če je povsod homogena sestava (zrak). Pod različnimi pogoji se čiste substance nahajajo v različnih fazah.

FAZNI DIAGRAM

Fazni diagram je grafična ponazoritev obstajanja različnih faz. Faza je v tem primeru definirana kot homogeni del (povsod enaka kemična sestava ter fizikalno-kemične lastnosti) heterogenega sistema, ki se da mehansko ločiti in ima fizikalne značilnosti. Faza je lahko sestavljena iz ene ali več komponent; lahko je element, spojina ali raztopina. Komponenta je lahko element ali spojina. Faza se lahko nahaja v plinastem, tekočem ali trdnem agregatnem stanju.

ENAČBE STANJA

Vsaka enačba, ki povezuje P,T,v se imenuje enačba stanja

Termodinamski dogovor:

- toplota dovedena v sistem iz okolice ima pozitiven predznak $\sim Q$ v sistem ; + predznak
- če sistem dela delo na okolico ima pozitiven predznak $\sim W$ iz sistema ; + predznak

TOK TEKOČIN

Viskoznost – snovna lastnost

- je razmerje med strižno napetostjo in strižno hitrostjo

Viskoznost je faktor proporcionalnosti med strižno napetostjo in strižno hitrostjo.

** voda se zalepi na steno toplotnega menjalnika – to zavira toplotni prenos

Strižna napetost (razumemo kot):

- tlak
- fluks gibalne količine

Razdelitev tekočin (glede na viskoznost):

- newtonske
(voda, sladkorne raztopine, olje...)
- ne-newtonske
(raztopina CMC, raztopina ksantana, zobna pasta)

TOKOVNE OBLIKE

- laminaren tok
  - visoka viskoznost
  - ozka cevi
  - majhni pretoki
  - ob steni cevi je $v = 0$
  - v sredini cevi je $v = \max$

- turbulentni tok

- premešavanje tudi v radialni smeri
- tvorijo se vrtinci
- skoraj konstantna hitrost po prerezu
- ob steni cevi je $v = 0$

PREVAJANJE ~ v smeri nižje temperature

- a) po trdni snovi ~ od elektrona do elektrona
- b) v tekočinah ~ z difuzijskim gibanjem molekul
- c) v plinih ~ s trki

Enodimezionalen problem ustvarim tako, da sta dve dimenziji kvadra zelo veliki, ena dimenzija pa zelo zelo majhna. Temperaturni gradienti v smeri daljših stranic bodo zanemarljivi. Opazen bo samo temperaturni gradient v smeri krajše stranice.

V zapisu Fourier-jevega zakona kot faktor proporcionalnosti med toplotnim fluksom in temperaturnim gradientom nastopa prevodnost. *Prevodnost je snovna lastnost.*

KONVEKCIJA ~ premikanje / premešavanje

Do konvekcije pride takrat, ko se gibajoči medij zaleti v trdno steno, ki ima višjo ali nižjo temperaturo. Koeficient h v Newtonovem zakonu nastopa kot faktor proporcionalnosti med toplotnim fluksom in karakteristično temperaturno razliko. *h ni snovna lastnost !!*

Ločimo:

- naravno konvekcijo (radiator damo v sobo)
- prisilno konvekcijo (ventilator damo v sobo)

TOPLOTNA RADIACIJA

Elektromagnetno valovanje med $10^{-7} - 10^{-4}$ m

□ ne rabi posrednika

□ črno telo ~ daje nam zgornjo mejo sevanja (max sevanje)